

Particularitati de structura, limbaj si expresivitate Intr-o poezie neomodernista Motivarea apartenentei la neomodernism a unei poezii studiate In dulcele stil classic - Nichita Stanescu

Introducere

Literatura postbelica reprezinta o etapa cu rol decisiv In istoria literaturii romane. In perioada imediat urmatoare celui de-al Doilea Razboi Mondial, dupa o etapa proletcultista dominata de Inlocuirea criteriului estetic cu cel ideologic In evaluarea operelor literare, generatia saizecista reprezinta un prim moment de autenticitate si de ierarhizare valorica si estetica a productiilor literare.

In domeniul poeziei, neomodernismul este curentul literar ce se exemplifica prin opera lui Nichita Stanescu, curent caracterizat prin repunerea In drepturi a liricului, prin continuarea experientelor poeziei moderniste interbelice, a carei evolutie fusese brutal Intrerupta de interventia evenimentelor istorice si politice. De aceea, numele curentului exprima, cel putin Intr-o prima faza, o reluare a unor teme, motive, conventii, procedee specifice modernismului, cristalizate Intr-o noua sensibilitate.

Precizarea caracteristicilor neomodernismului

In primul rand, volumele lui Nichita Stanescu sunt reprezentative pentru fenomenul de resurectie a lirismului, ce consta In afirmarea libera a afectului In poezie. Poetul se desprinde de tematica impusa In epoca, propune o viziune care poarta marca subiectivitatii si creeaza un univers In care "eul liric Isi recucereste centralitatea"(Ion Pop). Se pot delimita mai multe etape In universul sau liric. Volumele *Sensul iubirii* (1960) si *O viziune a sentimentelor* (1964) reprezinta etapa de Inceput, a unui echilibru Intre eul liric si univers, a traiirii exuberante a dragostei, ce transmite imaginea unui cuplu care se sustrage legilor firii, ale gravitatiei, Intr-un elan spre Inalt ce corespunde Implinirii afective. Odata cu publicarea volumului *Dreptul la timp* (1965), se remarca o schimbare de tonalitate, trecandu-se la un lirism interiorizat, abstract, reflexiv, caci eul liric resimte acut criza ireversibilitatii timpului, ceea ce declanseaza o ruptura Intre el si univers perceputa mai ales la nivel corporal, senzorial. Daca volumul 11 elegii este coniderat apogeul creatiei din aceasta perioada, aparitia In 1970 a volumului *In dulcele stil clasic* este considerata o forma de avangarda a postmodernismului prin reluarea unor conventii ale poeziei din alte varste ale literaturii romane, prin plasarea lor In contexte inedite. Nu In ultimul rand, volumele aparute dupa *Maretia frigului*, respectiv *Epica Magna*, *Opere imperfecte* sau *Noduri si semne* reprezinta ultima etapa a autorului, dar nu s-au bucurat de o primire unanim admirativa din partea criticii, care a remarcat anumite "neglijente de expresie si excesul de abstractiune" (Ion Pop).

În al doilea rând, poezia în dulcele stil clasic aparține volumului omonim și este o artă poetică deoarece exprimă crezul artistic al poetului: rafinarea expresiei și parodiarea modelelor /convențiilor poetilor înaintași față de care se apropie cu duioșie și ironie în același timp, așa cum se deduce din titlu.

Evidențierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice

O trasatură neomodernistă a poeziei o constituie ambiguitatea la nivel tematic: textul poate fi interpretat atât ca o artă poetică ce prezintă crezul artistic al autorului, referitor la starea de grație a creației, cât și ca un poem de dragoste. Ambiguitatea este susținută de expresia cu valoare de refren din primele două catrene ale poeziei, "pasul tău de domnișoară", imagine concretă prin care se exprimă inefabilul clipei revelației.

Poezia are o structură ce descrie etapele întâlnirii cu iubita/muza inspiratoare: primele două strofe prezintă apariția acesteia, ce declanșează eului liric o stare de detașare, de euforie și împlinire, catrenul următor deplânge efemeritatea clipei de grație și deschide perspectiva secvenței următoare, în care se imploră prelungirea momentului revelației, pentru ca ultimul catren să accentueze starea de melancolie prin sublinierea ideii că în afara momentului iubirii/al creației, întreg universul este vaduvit de culoare și esență.

O altă trasatură specifică neomodernismului o reprezintă raportarea la experiențele poetice ale predecesorilor. Aceste aluzii se regăsesc în toate secvențele textului. În primele două strofe observăm respectarea prozodiei, prezenta unui refren, precum și repetarea substantivului "domnișoară", care aminteste de efuziunile limbajului poetic pasoptist. În strofa a treia regăsim aluzii la convenții din trecut prin aducerea voalată în discuție a principiului mimesisului din versul "Eu l-am fost zarit în undă", în care atrage atenția și perfectul compus arhaic. Nu în ultimul rând, versul final aminteste de poezia gnomica de tip glossa ("Pasul rece eu raman") prin prezentul etern și prin tonalitatea axiomatice.

Pe de altă parte, intelectualizarea discursului liric și expresivitatea limbajului poetic sunt evidente prin analiza celor patru secvențe, remarcându-se originalitatea imaginilor și forța sugestiei. Astfel, gradatia "bolovan" (simbolizând amorul, neslefuitul, terestrul), "frunza verde pală" (vegetalul, înălțarea, fragilitatea), "Inserare-n seară" (zborul, aspirația, absența gravitației) sugerează detașarea de contingent, de planul material al artistului/îndragostitului, în clipa de grație. Un alt exemplu se regăsește în secvența a treia, strofa a patra, prin epitetul dublu "blestemat și semizeu", ce definește starea paradoxală a eului liric: el este blestemat pentru că nu poate permanentiza starea de grație a iubirii/creației, iar semizeu pentru că se numără printre cei aleși, care au avut această revelație.

Nu în ultimul rând, ambiguitatea și straniețea poeziei neomoderniste constau în faptul că poezia nu mai tratează realul în mod descriptiv, ci îl deformează după legile propriei subiectivități

Exprimarea unui punct de vedere despre semnificațiile textului

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Reprezentarea unor abstractii In forma concreta, asocierile insolite ("pasare amara", "frunza pala") repetitiile de tip parigmenon ("Inserare-n seara"), epitetul neobisnuit ("soarele pitic, aurit si mozaic") reprezinta numai cateva dintre particularitatile neomodernismului la nivel stilistic. Mizand pe strategia imprevizibilitatii, poetul rafineaza expresia, creeaza jocuri de limbaj sau abstractizeaza concretul si concretizeaza abstractul, astfel Incat poezia sa se adreseaza unui public initiat, receptiv la experiment si inovatie.

Prin urmare, fiind o opera deschisa prin ambiguitatea la nivelul interpretarii, avand o expresie intelectualizata si adresandu-se unui public elitist, poezia reflecta estetica neomodernismului. Daca poezia romanticilor reprezenta un refugiu din societatea contemporana cu care geniul se afla Intr-o puternica antiteza, daca expresionistii cautau In poezie o modalitate de Intoarcere la mituri si valori traditionale, poezia din a doua jumatate a secolului al XX-lea este exclusiv gratuita, reflectand jocul pur al fanteziei si al limbajului.

Doctrina estetica promovata de revista Dacia literara, reflectata Intr-o poezie pasoptista studiata

Contextul istoric

Perioada pasoptista a reprezentat pentru literatura romana o epoca de afirmare, de renastere si de progres, fiind caracterizata prin eforturile scriitorilor pasoptisti de sincronizare cu Occidentul si de modernizare a structurilor epice, lirice si dramatice.

In acest context, scriitori precum Mihail Kogalniceanu, Vasile Alecsandri, Costache Negruzzi, Ion Heliade-Radulescu sau Gh. Asachi se vor impune nu numai In calitate de autori de texte literare, ci si ca initiatori ai unor proiecte culturale importante, dintre care amintim crearea teatrului romanesc ca institutie si ca repertoriu national, Infiintarea unor societati culturale si nu In ultimul rand crearea si diversificarea presei romanesti.

Ideologia literara promovata de studiul Introductie

Dintre publicatiile epocii, Dacia literara reprezinta revista cu cel mai mare impact asupra contemporanilor si a posteritatii, In ciuda suprimarii dupa numai trei numere duble: aparuta In 1840, revista cuprinde In primul numar un articol program intitulat Introductie la Dacia literara si semnat de Mihail Kogalniceanu, care poate fi considerat crezul artistic al pasoptistilor, documentul lor de legitimare culturala, Intrucat le rezuma initiativele culturale si conceptia despre literatura. Este o publicatie de directiva, cu importanta autoritate, deoarece va contribui la impunerea unei noi directii In literatura romana.

Kogalniceanu Incepe articolul program prin elogiarea meritelor de pionierat ale predecesorilor sai, care au creat primele reviste din cultura romana: Ion Heliade-Radulescu pentru Curierul romanesc In tara Romaneasca, Gh. Asachi pentru Albina romaneasca In Moldova, G. Baritiu pentru Foaie pentru minte, inima si literatura In Transilvania. El nu are numai cuvinte de lauda, ci le aduce doua reprosurile: preponderenta articolelor pe teme politice In paginile unor reviste care se voiau culturale

si excesul de provincialism ("colora locala"), In sensul ca promovau numai informatii referitoare la viata culturala din provincia respectiva. Astfel, Dacia literara Isi propunea sa fie o revista In ale carei pagini sa se regaseasca exclusiv articole pe teme literare si fragmente din creatiile de ultima ora, ale caror autori sa apartina tuturor celor trei provincii romanesti.

Titlul revistei nu este, asadar, ales Intamplator, ci reflecta pe de o parte un criteriu In baza caruia vor fi selectate textele ce vor compune revista, respectiv cel literar-estetic, pe de alta parte anunta si pregateste la nivel cultural si spiritual unirea politica a celor trei provincii romanesti, care va avea loc In 1859 prin Unirea Principatelor (Moldova si tara Romaneasca) si ulterior In 1918 prin unirea tuturor provinciilor romanesti: "Asadar foaia noastra va fi un repertoriu general al literaturii romanesti, In carele, ca Intr-o oglinda, se vor vede scriitori moldoveni, munteni, ardeleni, bucovineni, fiestecare cu ideile sale, cu limba sa, cu chipul sau."

Una dintre cele mai importante idei din acest articol este promovarea unei literaturi originale si nationale, prin diminuarea excesului de traduceri si a imitatiei literaturii occidentale, In speta cea franceza, deoarece "omoara In noi duhul national". Astfel, pasoptistii combat superficialitatea si Indeamna la crearea unor opere care sa reflecte realitatea si spiritualitatea romaneasca, scrise Intr-o limba literara si unitara.

In acest sens ei ofera contemporanilor cateva repere tematice pentru creatiile lor: le recomanda sa se inspire din trecutul patriei, din folclor si din frumusetile naturii, ceea ce reflecta orientarea lor estetica spre romantism. Opere precum Alexandru Lapusneanul de Costache Negruzzi, Romanii supt Mihai-Voievod Viteazul de Nicolae Balcescu, Umbra lui Mircea. La Cozia de Gr. Alexandrescu, Legendele istorice de D. Bolintineanu, Margaritarele sau Doine de V. Alecsandri ilustreaza conformarea pasoptistilor la imperativul lui Mighail Kogalniceanu.

Autorul articolului-program resimte necesitatea instituirii unui spirit critic obiectiv In cultura epocii, pentru a preIntampina amestecul valorilor cu nonvalorile: "critica noastra va fi nepartinitoare; vom critica cartea, iar nu persoana. Vrajmasi ai arbitrariului, nu vom fi arbitrari In judecatile noastre literare".

Nu In ultimul rand, pasoptisii de la Dacia literara lupta pentru impunerea unei limbi romane literare si unitare, prin eliminarea excesului de cuvinte greco-turcesti din lexic, prin preferinta pentru neologismul de origine latina, prin lupta pentru impunerea alfabetului latin si a principiului fonetic In ortografierea limbii romane si prin Inlaturarea formelor dialectale. Asadar, Introductie la Dacia literara ramane textul reprezentativ al ideologiei pasoptiste, ilustrand Inalta constiinta scriitoriceasca a unei Intregi generatii.